

Кандагура К.С.*

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ

In article the human rights on the information in modern Ukraine are analysed. The concept of the confidential information, and also influence on information process from mass-media is considered a question on access to information sources.

В Україні, як і в інших країнах пострадянського простору у 1991 році, після розпаду Радянського союзу та створення незалежних держав постала проблема формування власного законодавства, побудови дієвих владних інституцій, вибір в орієнтації внутрішньої та зовнішньої політики, а також реалізації нової форми взаємодії громадянин-держава.

Тотальний контроль над сферою інформації, одноосібне управління людською свідомістю, проникнення в усі сфери життя та паралізація будь-якої діяльності змінилася на потребу суспільства в нових принципах та механізмах управління, нових засобах реалізації цілей та нових формах доступу до ресурсів, враховуючи інформаційні [3, с.60].

Глобалізація та світова конкуренція поставила проблему політико-економічного менеджменту та виникнення нового інструментарію інформаційної політики, що в свою чергу призводить до зміни самого характеру суспільно-політичного життя. Необхідність у нових підходах до управління соціумом спричинило визнання людини як суб'єкта створення та реалізації державної політики [3, с.60].

Як зазначає Л.Леонтьєва: «Висока швидкість перебігу сучасних трансформаційних суспільних процесів, як свідчать спеціальні дослідження, істотно перевищує природні можливості як їх сприйняття і розуміння, так і адаптування до них окремих осіб, великих соціальних груп людей і навіть соціальних інституцій (наукових, релігійних, правничих та ін.). Зокрема, вплив бурхливого зростання і поширення інформаційних технологій зумовив виразну соціальну, економічну, психологічну напругу в соціумі» [5, с.65]. Всі процеси, що спрямовані на встановлення та розвиток демократичних стандартів, зумовили появу нового виду впливу, який з огляду на тоталітарне минуле нашої держави лише поглиблює процес маніпуляції громадянами через надання та розповсюдження інформації.

Нова інформаційна епоха, демократичні принципи, які проголошені в пострадянських державах передбачають, що громадянин, як основний учасник державних процесів має бути достатньо поінформованим для здійснення контролю над владною політикою. Доступ до інформації та всебічне висвітлення процесів в державі мають забезпечувати спеціально створені структури при органах державної влади, місцевого самоврядування та регіональної влади, а також засоби масової інформації.

В Україні розроблене та прийняте законодавство в сфері інформації. В Конституції України, стаття 32 проголошено, що «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір» [1]. Стаття 5 Закону України «Про інформацію» наголошує на основних принципах інформаційних відносин: «гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації та свобода її обміну; об'єктивність, вірогідність інформації; повнота і точність

*аспірант кафедри філософських та соціально-політичних наук ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
Науковий керівник: проф. Телешун С.О.

інформації; законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації» [2].

Проте існує безліч прогалин в національному законодавстві, що стосується питання доступу до інформації. Наприклад дозвіл на інформацію, яка є державною таємницею чи має гриф «таємно», «особливо таємно», «цілком таємно» надає державний службовець на власний розсуд, спірним є і питання щодо визначення «конфіденційної інформації».

Проблемним залишається і питання доступу до джерел інформації у різних регіонах України (якщо порівнювати з центром). На сьогоднішній день з розвитком нових інформаційних технологій, підключення до мережі Інтернет є важливим джерелом отримання інформації. На прикладі даних телекомунікаційної групи Vega за висновками 2008 року, кількість абонентів доступу в Інтернет досягло 105 тис. чол., а на початку року було 71 тис. Проте більше половини користувачів українського Інтернету серед загальної кількості складають кияни. Vega діє в 40 містах України 2-х населених пунктах 17 областей України, повний спектр послуг наданий в 37 населених пунктах України [4].

Не можна залишити поза увагою і фактори, що впливають на отримання інформації та її сприйняття. Сьогодні ЗМІ займають настільки високе місце в житті сучасних суспільств через те, що з їхньою допомогою держава й інші політичні та економічні суб'єкти можуть не тільки інформувати населення про цілі і цінності своєї політики, але й моделювати відносини із громадськістю, підтримувати авторитет і стереотипи влади, прикладом можуть слугувати дії російської влади, особливо під час останніх виборів на посаду Президента Російської Федерації [3, с.60]. Проте наповнення змістом повідомлень було і залишається проблемою, що спричинено фінансовою залежністю національних ЗМІ від політичних та фінансово-економічних еліт, так званих «бізнес груп». Не можна не врахувати і зовнішньої сторони, що впливає на інформаційний процес – це, з одного боку – «вестернізація» інформаційного простору, з іншого - завоювання російськими друкованими та електронними ЗМІ.

Отже, українець при розвитку каналів доступу до інформації має зважати на загрози, які виникають в даному питанні. Держава ж в свою чергу має захищати громадян від таких впливів та виступати арбітром у процесі доступу до інформації, наданні та поширені повідомлень.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222 – IV.
2. Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 6 квітня 2000 року № 1642-III, від 7 лютого 2002 року № 3047-III, від 3 квітня 2003 року № 676-IV, від 18 листопада 2003 року № 1268-IV, від 11 травня 2004 року № 1703-IV.
3. Кандагура К. Система державного управління інформаційним простором у перехідних суспільствах: українські реалії // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць Одеського регіонального інституту державного управління. Вип. 1 (37). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – С. 59 – 62.
4. Количество абонентов широкополосного доступа в Интернет. – Режим доступу: <http://itua.info/news/press/19190.html>
5. Леонтьева Л. Проблема протидії інформаційно-психологічному впливу в сучасних умовах // Людина і політика. – 2004. - № 4. - С. 65-73.